

A. Inledning

"Det var en mager, svarthårig, glasögonprydd pojke, med det tärda, lite klena utseendet hos någon som har växt väldigt mycket på kort tid".¹ Innan filmatiseringens visuella element kom in i bilden, var det berättaren som stod för vår uppfattning om Harry Potters uppenbarelse. En berättare kan vinkla och förklara berättelsen, få oss att se vissa saker och ignorera andra. En berättare kan visa vem som är hjälten och skurken innan vi sett dem, men inte bara i sagor och fiktion. En berättare kan vinkla vår verklighet såväl som Harry Potters.

I den här uppsatsen analyserar jag Currents (amerikansk TV-kanal) dokumentär "Missionaries of Hate"² med inriktning på voice-over/berättarrösten i artefakten. "Missionaries of Hate" är en av många dokumentärer i Currents dokumentärserie Vanguard som belönats med bland annat Peabody award och nominerats för en Emmy fyra gånger.³ Dokumentären handlar om journalisten Mariana van Zeller som åker till Uganda för att undersöka amerikanska evangelisters inverkan på ett omtvistat lagförslag som drastiskt skulle öka straffen för homosexualitet i Uganda. Mariana van Zeller är även berättaren, som står för att förklara syftena bakom hennes undersökning och även tillför kontext, fakta, stödjande påståenden samt att driva berättelsen framåt. Främst så står voice-over-delen av dokumentären för att vinkla det vi ser så att vi uppfattar det på ett helt annat sätt än om vi "bara" skulle iakttagit vad som utspelade sig i dokumentären utan ledning av en berättare.⁴

Berättarrösten är en maktfaktor som kan brukas eller missbrukas för att guida eller missleda mottagarna.⁵ I "Missionaries of Hate" används berättaren för att argumentera och använder sig av ofullständiga argument (som saknar en trovärdig implicit/explicit garant) och hörsägen. Argumentationen verkar ändå förvånansvärt effektiv tack vare auktoriteten som en berättarröst i en dokumentär innehar.⁶

---

¹ Rowling, J.K. 2003. "Harry Potter och Fenixorden" London. Bloomsbury Publishing Plc. Sid 7

² Ej längre tillgänglig på Currents hemsida. Se AtheistsUnitedPage sida på YouTube. 2011-05-01

³ Current 2011-05-01

⁴ Nichols, Bill. 2001. "Introduction to documentary" Bloomington, Indiana. Indiana University Press. Sid 65

⁵ Nichols, Bill. 1981 "Ideology and the Image". Bloomington, Indiana. Indiana University Press. Sid 170-172

⁶ Nichols, Bill. 2001. Sid 14

Denna uppsats avses att vara ett led i en större problemlösning kring medias minskade neutralitet och professionalism, vilket speglas i artefaktens bristande argument, exempelvis genom "post hoc ergo propter hoc"- fallasin (som syftar till ett kausalt samband mellan två händelser när en händelse föregås av den andra),⁷ och avsaknad av självkritik.

---

⁷ The Free Dictionary. Sökord: "post hoc ergo propter hoc" 2011-05-01

B. Forskningsbakgrund

I denna del visar jag på den teoretiska forskningsgrund jag funnit och använt i min uppsats, såväl som den jag studerat men inte applicerat.

Det har tyvärr inte varit helt lätt att finna relevant forskning inom området voice-overs i dokumentärer. Flera referenser jag trots detta fann, som exempelvis "Invisible Storytellers: Voice-Over Narration in American Fiction Film" av Sarah Kozloff, fanns inte tillgängliga i Sverige. Så jag har hämtat en majoritet av mitt bakgrundsmaterial från, främst amerikansk, filmvetenskap med fokus på berättaren och berättandets inverkan. Denna forskning har dock oftast fokuserat på spelfilm och berättandes funktion, snarare än dess effekt på vår världsbild, så som den är porträtterad av journalistisk media. Ett exempel på detta är 'Cambridge Studies in Film', en serie böcker som analyserar olika aspekter av film. I denna serie fann jag exempelvis boken "Projecting Illusions" av Richard Allen. Boken behandlar visserligen skönlitterära verklighetsporträtt, men visar ändå på de verktyg som filmer har för att övertyga mottagare om att filmens trovärdighet/realism, verktyg som även en dokumentär måste använda sig av för att nå ut till publiken.

För att få en god bild av hur dokumentärer definieras och för att kunna se eventuella avvikelser mellan "Missionaries of Hate" och någon form av generaliserad dokumentärstandard, sökte jag upp William Rothmans studie "Documentary Film Classics".⁸ Men boken behandlade inte dokumentärer som ett fenomen utan berättade och analyserade specifika filmer. Så trots att en viss essens skulle kunna utläsas av vad som definierar en dokumentär, valde jag att istället gå på Bill Nichols version. Denna definition är citerad i flera andra studier om ämnet, exempelvis Casebier och andra "Cambridge studies in Film" verk använder sig av den, samt att författaren är filosofie doktor i filmstudier och ledande inom moderna studier av dokumentärer.⁹ Jag har använt mig av hans nyaste formulering, från hans bok "Introduction to documentary":

"Every film is a documentary. Even the most whimsical of fictions gives evidence of the culture that produced it and reproduces the likeness of the people who perform within it. In fact, we could say that that there are two kinds of film: (1) documentaries of wish-fulfillment

---

⁸ Rothman, William. 1997. "Documentary Film Classics" New York, New York. Cambridge University Press.

⁹ San Fransisco State University, Departement of Cinema. 2011-05-11

and (2) documentaries of social representation. Each type tells a story, but the stories, or narratives, are of different sorts"¹⁰

Den första kategorin syftar till vad vi brukar kalla spelfilmer eller fiktion och den senare till vad vi brukar kalla dokumentärer. Jag valde att arbeta utefter denna definition på grund av dess akademiska stöd och eftersom den passar som grund för dokumentäranalys med fokus på en berättare och bakomliggande faktorer för berättelsen.

När det kommer till forskning kring medias inflytande och mer specifikt hur journalister vinklar vår världsbild med hjälp av diverse strategier, så har jag tagit Bo Mårtenson till hjälp. Hans studie "Den televiserade ekonomin" från 2003 ger insikt i några av de strategier och tekniker som journalistisk media kan använda sig av för att mer eller mindre aktivt modifiera våra intryck (i exempelvis en dokumentär) och de slutsatser vi drar från dessa. Mårtenson skriver dock utifrån en ekonomiskt/journalistisk-fokuserad synvinkel och hans studie behandlar till största delen nyhetsreportage, inte dokumentärer. Modellerna är dock relativt komparativa, med en reporter som berättar om ett inslag respektive en berättare som står för narrativdelen i en dokumentär.

En bit in i uppsatsprocessen tog jag kontakt med Pjotr Urniaz, doktorand och universitetsadjunkt vid Umeås universitet som för närvarande skriver en avhandling om granskade tv-journalistik. Han var mycket hjälpsam och hänvisade bland annat till just Bo Mårtenson och Michael Krona som relevanta referenser på svenska och tillförde den journalistiskt-analytiska aspekten till min uppsats. Urniaz skrev också avslutningsvis såhär om mitt ämne "Det är ett spännande jobb framför dig, men förvänta dig inte att du hittar en teori/metod som är skraddarsydd." Det har jag inte heller gjort utan satt ihop de tre forskningsområdena journalistik, dokumentärer och berättare inom film för att ge en nyanserad bild av mitt problem och lösningen på det. För dokumentäranalys vill jag speciellt framhålla Bill Nichols verk, som det tidigare nämnda "Introduction to Documentary" från 2001, "Projecting Illusions" från 1981 och "Representing Reality" från 1991.

---

¹⁰ Nichols, Bill. 2001. Sid 1

C. Syfte

Jag valt att analysera berättarrösten i "Missionaries of Hate", eftersom jag anser att dokumentärer spelar en stor roll i vår uppfattning av omvärlden och att vi lätt kan godta granskande journalistik som korrekt i sin argumentation. Jag valde just denna dokumentär på grund av att ett klipp ifrån den har blivit en viral video på YouTube, nämligen "Eat da poo poo", där Martin Ssempea talar om hans uppfattning om homosexuella aktiviteter och hur de påminner om att äta glass.¹¹ Detta kan vara speciellt relevant i artefakter likt "Missionaries of Hate", där större delen av västvärlden redan fördömer lagförslaget och den rådande attityden mot HBT-personer i Uganda. Men en mördare måste inte vara en tjuv också. Bara för att Uganda är skyldig till att ha en, humanitärt sett, grym lagstiftning och ett grymt lagförslag, betyder det inte att de har blivit indoktrinerade av amerikanska evangelister som sagt hur de skall agera. Därför har jag valt att analysera denna dokumentär, där berättarrösten är ansvarig för att föra oss från punkt A, då vi redan är på van Zellers sida på grund av liknande värdegrunder, till punkt B där vi håller med om att det är amerikanska evangelister som är orsaken bakom lagförslaget.

Uppsatsen syftar till att visa på berättarröstens maktområde och hur detta kan nyttjas. Jag valde att fokusera min analys på detta eftersom uppsatsen kan ses som i ett led mot problemet med en mindre neutral och professionell media som inte informerar och övertygar genom fakta eller fullständiga argument.

---

¹¹ Det är ett, i min mening, underhållande och något skrämmande klipp. Sök "Eat da poo poo" på YouTube.

D. Frågeställning

Vilket inflytande har berättarrösten över dokumentären "Missionaires of Hate" och vilka kommunikativa konsekvenser får detta?

E. Perspektiv

I den här uppsatsen har jag främst arbetat med analysformen Narrative Criticism, enligt Sonja K. Foss¹² upplägg. Denna modell isolerar de olika elementen i en artefakt som inkluderar en berättelse och man bör vid användande av den fokusera på två av dessa aspekter. Processen fortsätter med studerandet av exempelvis hur berättelsen vinklar tolkningen av en situationen och hur berättaren tolkar händelser och tillskriver en mening till dem, etc. Detta sys ihop med en rad utredande frågor som kan ses i delen Analys. Utav de olika narrativaspekterna koncentrerade jag i första hand på berättaren, då berättarrösten är fokus för uppsatsen, och i andra hand på orsak och verkan relationer, eftersom artefakten syftar till att etablera ett sådant samband mellan de amerikanska evangelisterna och det kontroversiella lagförslaget. Denna metod fungerar i detta sammanhang som ett hjälpmedel för att se hur berättarrösten använder sig av ett speciellt språk och formuleringar för att skapa kontakt och en gemensam grund med mottagarna.

Då Foss dock saknar kritik mot denna modell av analys hade jag tänkt att även använda mig av Jim A. Kuypers Fantasy Criticism metod.¹³ Denna metod visade sig dock vara svårförståelig och dess appliceringsområden på artefakten matchade inte vad jag skulle analysera i denna uppsatsen. Istället för Kuypers modell har jag arbetat med fristående forskning inom de ovan nämnda områdena.

Jag valde att applicera Foss' "Narrative Criticism"-perspektiv eftersom jag ansåg att den modellen skulle hjälpa mig att se olika aspekter av berättande i "Missionaries of Hate" och vilka effekter dessa aspekter fick, det vill säga vad som blev de kommunikativa konsekvenserna av berättarrösten i artefakten.

---

¹² Foss, Sonja K. 2004. "Rhetorical Criticism" 3:e upplagan. Long Grove, Illinois. Waveland Press, Inc. Sid 333-341

¹³ Kuyper, Jim A. 2009. "Rhetorical Criticism: Perspectives in Action" Lanham, MD. Lexington Books. Sid 205-226

F. Tillvägagångssätt

"Missionaries of Hate" är en dokumentär på cirka 45 minuter som tidigare fanns tillgänglig på Current TVs hemsida. På grund av okända orsaker är artefakten inte längre tillgänglig där, så jag har i min analys litat till en version uppladdad till YouTube, som inkluderar allt innehåll från originalet och endast tillsatt kanalens logga på slutet.¹⁴

För att underlätta för mig själv och läsare av denna uppsats så har jag transkriberat det som berättarrösten säger genom filmen. Jag valde att inte transkribera allt eftersom det är berättaren som jag analyserar och dennes roll skulle vara svårt att se om alla ljud i artefakten skulle skrivas ned. Jag har inte antecknat betoningar eller andra skiftningar i rösten då dessa matchar naturligt vad som sägs och inte avviker tillräckligt mycket för att jag skall finna det värt att notera. Jag har dock inkluderat sammanfattningar, som kan verifieras genom att se dokumentären, av vad som sägs emellan berättarens repliker när detta har varit nödvändigt, exempelvis för att undvika syftningsfel eller för förståelse och kontext. Dessutom svarar eller kommentarer berättaren ibland direkt vad som sägs i dokumentären, vilket skulle vara förvirrande utan dessa sammanfattningar.

Namn på personer, organisationer, orter, etc, i transkriptionen är verifierade. Jag har via Google och Currents hemsida tagit fram de troligaste kandidaterna för varje namn jag hörde, även om det inte finns något facit. Det kan vara så att jag missförstått något eller hört fel på ett namn, men det är en försumbar felmarginal som dessutom med största sannolikhet inte påverkar min analys nämnvärt.

Jag valde att använda denna transkription i första hand som material för narrativanalysen, eftersom den innehåller fokuset för min analys och eftersom det är smidigare än att leta efter specifika tidsintervaller i YouTube klipp. Men för kontextens skull och för en fullständig analys så har jag även tagit med den kompletta artefakten i analysen. Analysprocessen är tänkt att bestå av två huvuddelar: Grunden, där jag visar hur jag applicerat Sonja K. Foss "Narrative Criticism"-modell på artefakten. I denna del har jag fokuserat på två aspekter, berättaren samt i mindre utsträckning orsak och verkan-relationer. Efter det lägger jag till insikter från andra kunskapskällor än Foss, såsom Bill Nichols, Anders Sigrell, Allan Casebier och Bo Mårtenson. Slutligen resulterar detta i slutsatser samlade i en resultatdel.

---

¹⁴ AtheistsUnitedPage på YouTube

G. Analys

a. Narrativanalys

Fokus: Berättaren samt orsak och verkan-relationer.

Berättaren: Berättaren är inte presenterad direkt för publiken, men leder dokumentärens berättelse framåt. Det är inte helt uppenbart att journalisten och berättaren är samma person förrän en formulering används som bekräftar detta. Detta betyder också att berättaren är en "allvetande" kraft i berättelsen,¹⁵ eftersom hon tittar tillbaka på det som hänt och redan vet vad som kommer hända i alla delar av berättelsen. Berättaren är närvarande, främst eftersom det känns som hennes berättelse, då det ju är hon som är den bärande karaktären som för historien framåt och indirekt står för berättelsens syfte i sin roll som utredande journalist. Berättaren är inte påträngande i min mening, eftersom hon talar om bland annat sina egna upplevelser i Uganda och vad som hände där så känna berättelsen därför tidvis helt naturlig.

Som berättare är Mariana von Zeller ungefär samma person som hon är i den faktiska dokumentären. Hon är utredande, med omväxlande sakligt och värdeladdat språk, och hon har i min mening ett något mer värdeladdat som berättare. Exempelvis är hennes beskrivning: "But recently the growing relationship between American evangelists and Uganda has taken a dark turn." är något mer värdeladdad dialogen mellan henne och Davd Bahati, som introducerade "the Anti-Homosexuality bill", där hon bland annat frågar "Why did you create this bill?"¹⁶. Skillnaden mellan hennes berättarpersona och journalistpersona är i min mening subtil, men det jag lägger märke till mest är att som berättare frågar hon inte i lika stor utsträckning, utan konstaterar eller påstår. Samtidigt kan det kännas naturligt då en berättare kanske inte ofta frågar (ens retoriska frågor) i verk som inte har barn som primär målgrupp. Mariana van Zeller ber inte om ursäkt eller försvarar i sin berättarroll: hon anfaller, kritiserar och bryter ned motståndet som inte kan försvara sig mot en formlös röst. Exempel på detta är bland annat hennes uttalande om Martin Ssempe och Scott Livley, vilket verkar vara menat att visa på deras grymhet och likgiltighet: "As he whips the nation of Uganda into a frenzy, gays and lesbians fear for their lives, while American evangelical Scott Lively now watches from a distance." Hon påstår vid flera tillfällen att de hon intervjuar förnekar något och visar sedan på att de därmed skulle ljuga, vilket är menat att sänka deras trovärdighet och vårt gillande för

---

¹⁵ Foss, Sonja K. 2004. Sid 336.

¹⁶ Se länk till YouTube, del 2/5. Cirka 3:03 in i filmklippet

dem. Exempelvis med formuleringar som " Despite denials from religious leaders and those politicians we spoke with [...]" och "pastor Ssempe bristles at the idea that Americans had anything to do with the creation of the anti-gay bill".

Samtidigt kan man anse att berättaren till vis del höjer sin egen trovärdighet genom att berätta sitt syfte med att intervjua nyckelpersoner under berättelsen och förklara därmed sina handlingar vilket ger ett mer transparent intryck och minskar känslan av att man blir manipulerad då hon hänvisar till deras auktoritet och inte endast sin egen.

Teman i berättarens språk

Mariana van Zeller använder i stor utsträckning en form av berättande som kan ses som konfliktsökande journalistik¹⁷. Hennes val av att göra en rörelse till ett korståg är ett utmärkt exempel på detta, djupare analys nedan. van Zellers meningsstruktur följer vid flera tillfällen mönstret av ett påstående, en negering av påståendet och en uppföljare av negeringen. Noterbart är hennes användande av ordet "but" för att signalera att föregående sats kan motsägas eller är inkorrekt. Man kan se denna berättarteknik som ett medel för att visa på motståndarsidans synvinkel/påståenden, för att sedan motbevisa dem. van Zeller använder den dock mest som förstärkning, exempelvis med " For Uganda's gay community, life is already difficult. But the introduction of the anti-gay bill drove many further underground." Men även den mer provocativa användningen finns med i hennes berättarmonolog, exempelvis i hennes uttalande om Rick Warrens besök i Uganda: "when pastor and author Rick Warren arrived in Uganda in 2008, locals celebrated the launch of his 'purpose driven living' program. But recently the growing relationship between American evangelists and Uganda has taken a dark turn. " Denna "but"-teknik tappar dock, i min mening, effektivitet eftersom berättarrösten använder elva gånger under dokumentärens gång.

I samma tema går formuleringar i stil med "seemed", "What the people in the marketplace didn't know is that Long Johns is gay.", samt " But what bothers Ssempe more than accusations that American evangelicals influenced the bill, is the fact that many are publicly distancing themselves from it ". Dessa är till för att visa på att avsändaren är inkorrekt i sitt uttalande, okunnig, förkastad eller motsätter sig fakta. De visar också på berättarens

---

¹⁷ Krona, Michael. 2009. "Från orsak till verkan" Lund. Media-Tryck. Sid 195-197

allvetande och därmed överlägsenhet gentemot de mindre trovärdiga personerna i berättelsen.¹⁸

När det kommer till trovärdighet använder van Zeller vid flera tillfällen ordet "fact" för att klargöra sin ställning. Exempelvis i sammanhanget "in fact", som vid hennes återberättande av Martin Ssemphas åsikter om amerikanska influenser på lagförslaget: " In fact, he believes Ugandans deserve full credit. " I exemplet rör det sig om en förstärkning, men det är bara en förstärkning av hans åsikt. Eftersom vår bild av Ssempha vid det stadiet i filmen inkluderar starka predikningar mot homosexualitet, där han bland annat visar pornografi i kyrkan, så kan man se hans åsikt som något kontraproduktiv för hans sak. Vi tror ju mer på de som talar för något som inte är till fördel för dem själva,¹⁹ medan det definitivt ligger i Ssemphas intresse att hävda att lagförslaget är ett afrikanskt initiativ. Det tidigare exemplet på vad som upprör Ssempha, "But what bothers Ssempha more [...] is the fact...", visar på en funktion likt "but" i texten, som främst symboliserar att en sida har rätt och en har fel eller förstärker ett uttalande. Förstärkningar är bland de vanligaste konjunktionerna som berättaren använder för att bygga vidare berättelsen och få den att hänga ihop. Fraser inkluderar exempelvis " In addition to the conspirators abroad, Ssempha and his allies have also begun targeting organizations closer to home. ", "Increasingly, he says he feels less and less secure. " samt även "But" följt av ett understödande påstående.

En annan återvändande form av formulering är de så kallade weasel word²⁰, ord som är inexakta och åsyftar till att visa på att något specifikt/exakt har sagt när ingen sådan information har givits. Exempel från berättarrösten inkluderar bland annat "And many believe it had an explosive effect ", " the introduction of the anti-gay bill drove many further underground " samt " Including the very American evangelists some believe inspired the legislation." och andra fraser som inte påvisar källa eller ursprung och inte tillför exakt eller själsligt avrundad information.

Sluttande övergång till insinuation

Berättarens språk går tidvis från att vara sakligt till mer värdeladdat, där kanske det mest noterbara exemplet är övergången från "anti-gay movement" till "anti-gay crusade". Det är möjligt att exempelvis Ssempha själv har kallat det ett korståg, men det framgår inte under

---

¹⁸ Nichols, Bill. 2001. Sid 17

¹⁹ Personlig korrespondens med Anders Sigrell under kursen "Praktisk Retorik 1"

²⁰ The Free Dictionary. 2011-05-17 Sökord: "weasel word"

dokumentären. Man skulle kunna se detta som ett subtilt exempel på en underliggande argumentation, där åhörarna långsamt övertygas att gå längre och längre ifrån sin ursprungliga ståndpunkt genom att gradvis acceptera små förändringar. Detta skulle kunna kritiseras som en variant av fallasin "slippery slope"²¹, eftersom att om vi accepterar att det rör sig om ett korståg kommer vi även att acceptera andra saker i relation till detta. Det blir en form av successiv argumentation, som dock inte argumenterar så mycket som påstår och lämnar det upp till tittare att vara kritiska eller inte och acceptera ordvalet eller förkasta det.

Men skulle det röra sig om en "slippery slope" så är det nog snarare en glashal svart pist. Berättarens formulering "Pastor Ssempe has become the face of Uganda's intensifying anti-gay movement" sägs mindre än en minut före "Pastor Ssempe's crusade against homosexuality has pushed his popularity to even greater heights". Det dröjer dock fyra och en halv minut innan den exakta formuleringen "After hearing pastor Ssempe preach, I wanted to speak with him in person to find why he has taken up this anti-gay crusade" används. Om mottagarna skulle missa det första uttalandet eller tolka det som ett återberättande av vad Martin Ssempe själv har sagt, så skulle konceptet med "slippery slope"-argumentation kunna användas som ett tecken på berättarens försök att övertyga oss om sin tes genom att få oss att kategorisera rörelsen som ett korståg, med alla positiva eller negativa konnotationer vi har till det ordet. I vilket fall som används bara formuleringen "anti-gay movement" en gång av berättaren innan hon helt ersätter den med "anti-gay crusade". Och för att citera Lennart Hellspong: "Den grundläggande metoden för att förstärka en tanke i lyssnarnas medvetande är att upprepa den".²²

Stilfigurer

Stilfigurer figurerar under hela berättelsen i berättarens tal. Alliterationer, exempelvis "fuels his fire" och metaforer, som "he whips the nation of Uganda into a frenzy", tillhör de vanligare i artefakten. Berättaren använder sig också av besjälning när det kommer till lagförslaget, som gör allt ifrån att tyna bort till att saktas ned samt att hetsa upp befolkningen; "the bill continues to languish [...] the West succeeded in slowing its momentum". Metonymin "the international community" återkommer också ofta i under berättelsens gång. Vid ett tillfälle refererar berättaren indirekt till titeln, Missionaries of Hate, när hon beskriver Scott Lively; "Lively is a missionary [...] argues that homosexuals are the true inventors of

---

²¹ Logical Fallacies 2011-05-15

²² Hellspong, Lennart. 2004 "Konsten att tala". Lund. Studentlitteratur. Sid 139

'Nazism'. Slutligen använder van Zeller också sig av flera antiteser, exempelvis "passage or defeat", "increasingly less and less" samt "with or without".

Vilken effekt har då dessa stilfigurer? Det är ett brett område och kan tolkas via en rad olika perspektiv, tills dess att det blivit en helt egen uppsats. Så för att begränsa omfånget men ändå gå lite djupare på området har jag använt mig av Lennart Hellspongs tidigare nämnda verk, "Konsten att tala" från 2004. Han skriver "Men i grunden är stilfigurer inte ett utslag av förkonstling utan talets naturliga sätt att ge uttrycket liv" (som svar på påståendet att det finns stilar som överbelastar språket med onödiga ornament) och jag tycker att tänkvärda ord i sammanhanget.²³ Som berättare illustrerar van Zeller sina tankar med stilfigurer, hennes uppfattning av situationen och de intryck hon hade.²⁴ Utifrån ett mottagarperspektiv anser jag att van Zeller söker uppslutning med oss, att vi skall förstå hur hon upplevt, tänkt och känt genom att använda stilfigurer. För att åter citera Hellspong: "Bara genom att utestänga känslan och viljan från språkets domäner kan vi rensa bort stilfigurerna från talet".²⁵ Och han har en poäng, känslor, åsikter och intryck är subjektiva. Att använda stilfigurer är ett försök att göra dem intersubjektiva, så att vi kan förstå, känna och reflektera likt avsändaren. Jag upplever att hon lyckas och jag kan nästan visualisera hur Martin Ssempe piskar upp nationen (de grafiska intrycken från filmen kan ha hjälpt, eftersom Ssempe framstår som en mycket engagerad talare) eller hur lagförslaget saktas ned av Västvärlden. Så en kommunikativ konsekvens av berättarens stilfigurer är just, om de lyckas nå fram till mottagarna, att vi identifierar oss mer med hennes åsikter, tankar och känslor och kan i större utsträckning känna att hon har rätt.²⁶

Berättarstil

Som berättare skiljer sig inte Mariana van Zeller märkvärt när det kommer till uttal eller betoning från andra dokumentär voice-overs. Det matchar vad hon säger och hon låter för det mesta saklig även om en del emotioner kan höras vid de mer dramatiska och/eller värdeladdade delarna. Det jag lägger märke till är att hon som berättare interagerar mer med bakgrundsmusik, som kan vara rätt dramatisk och därför förse hennes tal med ytterligare en dimension som jag dock inte analyserar i denna avgränsade uppsats då det är ytterligare en

---

²³ ibid. Sid 158

²⁴ Mårtenson, Bo. 2003. "Den televiserade ekonomin" Stockholm. Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Univ. (JMK). Sid 162-163

²⁵ Hellspong, Lennart. 2004. Sid 158

²⁶ Hellspong, Lennart. 2004. Sid 158-163

stor aspekt av berättande men som jag inte fann vara tillräckligt relevant för frågeställningen för att fokusera på i denna artefakt.²⁷

Pålitlighet

Berättaren upplevs som mer pålitlig då hon också är journalisten i artefakten, så det som hon i sin berättarroll behandlar, har hon redan upplevt i sin journalistroll.²⁸ Samtidigt så tar berättaren ofta upp påståenden som endast stödjer hennes tes och underminerar den motstående tesen, det vill säga att amerikanska evangelister skulle ha influerat eller direkt gett upphov till det kontroversiella lagförslaget mot tesen att det är ett afrikanskt initiativ från ugandierna själva. Exempelvis innehåller dokumentären tre intervjuer med HBT-personer, där flera explicit uttrycker att anti-gay rörelsen tog fart efter amerikanernas besök i mars 2009, vilket van Zeller i ett fall väver in som berättare: " Life has never been easy for Uganda's gay community, but Pepe has strong opinions on when she says the situation really began to deteriorate". Berättarens bruk av "post hoc ergo propter hoc"- fallasin (se Orsak och verkan) skadar också hennes trovärdighet i min mening, eftersom det är ett missledande sätt att argumentera.²⁹

Berättaren och artefakten lider utav en viss avsaknad av refutatio, bemötande av motparten, vilket gör att dokumentären känns mer ensidig och mindre trovärdig.³⁰ Eftersom det är berättaren som står för denna stödjande/underminerande process så är det just berättaren som känns minst trovärdig. Berättaren stödjer exempelvis Pepe i det ovan nämnda exemplet genom att fokusera på den delen av intervjun där Pepe talar om de amerikanska evangelisternas inflytande och inget annat sägs (av berättaren) om Pepe mer än att hon är en del av SMUG, människorättsorganisationen Sexual Minorities in Uganda.³¹

Medan berättaren stödjer Pepe och hennes uttalande så bäddar hon in motpartens uttalande kring hennes tes, det vill säga att amerikanska evangelister lade grunden för/influera/inspirerade lagförslaget, i formuleringar som sänker deras trovärdighet. Bahati kan uppfattas som okänd, en mindre röst i politiken: " Homosexuality was already illegal in Uganda, but one month after the conference a relatively unknown member of the Ugandan parliament, David Bahati, introduced legislation that would dramatically increase penalties for

---

²⁷ Nilsson, Malin. 2009 "Att förklara människan" Lund. Lund University. Sid 104-110

²⁸ Foss, Sonja K. 2004. Sid 340

²⁹ Hellspong, Lennart. 2004. Sid 327.

³⁰ ibid. Sid 326

³¹ Se Bilaga 1. Sid 3.

homosexual acts". Martin Ssempe däremot framställs som en konspirationsteoretiker: "According to Ssempe, the United Nations, American billionaire George Soares and the country of Sweden, are all a part of vast conspiracy to spread homosexuality in Uganda and across Africa in general" som också, som nämnt tidigare, förnekar fakta och att hans gamla allierade tar avstånd från honom: "But what bothers Ssempe more than accusations that American evangelicals influenced the bill, is the fact that many are publicly distancing themselves from it". Dessa två osympatiska figurer (då de också representerar lagförslaget som vi som tittare kan förutsättas tycka är humanitärt förkastligt) blir en form av generaliserad representation av berättarens motsatta tes. Detta rör sig då om en implicit förhastad generalisering, en form av induktivt resonerande när man upphöjer ett eller några få fall till ett allmänt påstående eller regel.³² Detta resonemang blir då lätt en fallasi, eftersom det ofta blir en missvisande representation. Om denna fallasi skriver Hellspong: "det är mycket svårt att generalisera korrekt, att beskriva en tendens på ett nyanserat sätt så att det fångar ett allmänt förhållande utan att förgrova det" vilket är helt korrekt, det är svårt att generalisera på ett rättvist och korrekt sätt.³³ Men att bara låta två osympatiska karaktärer representera tesens motpart, och dessutom sänka deras trovärdighet genom voiceover, kan inte ses som en korrekt generalisering av motparten.

På engelska finns det en fras inom retoriken som heter "strawman", vilket rör en fallasi där man reducerar motpartens argument till något löjligt eller lätt att avfärda, man debatterar exempelvis mot en "fågelskrämma" som inte kan försvara sig och verkar rätt löjlig. Genom att sänka motpartens representanters trovärdighet via voiceover utan att, vad jag kan urskilja (eftersom missvisande klippning i en intervju kan göras utan publikens vetskap), modifiera deras uttalanden så gör inte van Zeller sina motståndare till fågelskrämmor. Hon sätter dem bara på ett fält och lägger till några kråkor i bakgrunden.

Orsak och verkan

Det stora sambandet som hela artefakten syftar till att etablera är att det var de tre amerikanska evangelisterna som höll en konferens i Uganda i mars 2009, som orsakade lagförslaget i Uganda och det försämrade klimatet för HBT-personer i landet. Detta understöds av berättaren genom dokumentären, via föreslagna samband, exempelvis "Nearly a year after the March 2009 conference in Uganda, the US House of Representatives called a

---

³² Hellspong, Lennart. 2004. Sid 327-328

³³ Hellspong, Lennart. 2004. Sid 328

special hearing on Uganda's anti-gay bill" och "One month after the Americans visit, a bill was introduced that would make homosexuality a crime punishable by life in prison or in some cases, death" samt ". One month after the conference, Pepe was one of a number of people outed by a local newspaper". Berättaren indikerar här ett samband på grund av att någonting har hänt efter en viss tidsperiod efter konferensen de amerikanska evangelisterna medverkade vid. Att förutsätta ett kausalt samband på grund av att en sak hände innan en annan, att denna skillnad i tid skulle skapa ett samband, är känd som "post hoc ergo propter hoc"- fallasin, det vill säga "Efter detta, därför av detta". Att förutsätta att X händer efter Y på grund av att Y hände, är inte nödvändigtvis en fallasi. USA upprustade sin militär en månad efter att Sovjetunionen gjort det, skulle vara ett exempel på ett eventuellt legitimt kausalt samband, om kontext och trovärdiga källor kan verifiera att det ena följde på grund av den tidigare händelsen. Att säga att Café Rosmarin öppnade ett år efter att Professor Knutsson åt rosmarinbullar, indikerar ett sammanhang som kanske inte är korrekt, då vi inte alls vet om den senare delen av meningen är relevant för den första. I en liknande situation sitter de ovanstående citaten från van Zeller, vi vet inte om det finns ett faktiskt kausalt samband eller inte. Men bara ett på varandra följande tidssuccession räcker inte för att verifiera ett samband.³⁴ Det kan vara korrekt eller det kan vara inkorrekt och det presenteras ingen information från tredje part i dokumentären utan endast spekulationer från båda sidor.

Framstående aspekter av berättelsen

Förkroppsligar och förespråkar berättelsen värderingar som jag tycker är bra? Definitivt, det är en dokumentär som förespråkar humanitära värden och tar avstånd från anti-HBT politik och predikan. Ugandas lagar inskränker på mänskliga rättigheter och Martin Ssemphas beskrivning av homosexualitet som en sjukdom finner jag fruktansvärd. Eftersom artefakten syftar till att visa på inhumana aspekter av Uganda och dess lagstiftning och visa på hur utsatta HBT-grupper är, så ser man tydligt berättelsens invävda värderingar.³⁵ Dessa blir mer explicita via berättarrösten som använder starka metaforer likt den nämnda "whips the nation into a frenzy" och "the anti-gay crusade reaches a fever pitch" för att visa på att anti-HBT rörelsen är primitiv, okontrollerad, uppeldad och lättpåverkad, inga åtråvärda egenskaper. Samtidigt belyses HBT-personer och grupper som utsatta, misshandlade och modiga

---

³⁴ Hellspong, Lennart. 2004. Sid 339

³⁵ Fleishman, Avrom. 1992. "Narrated Films" Baltimore, Maryland. The John Hopkins University Press. Sid 75-76

underdogs, vilket berättarrösten uppmärksammar med exempelvis meningen "A growing number of cases like Long Johns have led gay groups to join together with human rights organizations to fight back against abuses in Uganda." där Long Johns nyligen blivit arresterad för sodomi och blivit fängslad i kedjor.

Vilka etiska standarder föreslår berättelsen? Bortsett från de uppenbara, som är kopplade till värderingarna ovan, så har jag i huvudsak utläst en etisk standard för amerikaner/(västerlänningar) som artefakten förespråkar. Dokumentären verkar säga att vi, som medborgare av industrialiserade länder, bör vara positiva och förespråka acceptans för HBT och förkasta bestraffningar baserade på sexuell läggning. Eftersom de amerikanska evangelister som visas under berättelsen bryter mot denna standard, exempelvis genom Scott Lively som jämför faran med dödsstraff med faran med gayaktivister och säger att det är en fråga om "the lesser of two evils". De sista orden berättarrösten yttrar i dokumentären är " In church, on campus and in town squares, Pastor Martin Ssempe carries on his crusade. And in America, Scott Lively stands firmly behind him" vilket, med tanke på vad vi då sett av Martin Ssempe, visar att Scott Lively enligt berättaren borde tagit avstånd från Ssempe, men inte gjorde det.

Hur lätt är det att vederlägga/bemöta berättelsen? Delvis är det både lätt och svårt. Mariana von Zeller blandar fakta, stilfigurer och berättelser i sin roll som berättare. Fakta kan bestridas antingen genom att den är falsk, används missvisande eller om man inte kan vara säker på om det rör sig om fakta eller inte.³⁶ Här kan man exempelvis ta upp att en grupp amerikanska evangelister besökte Uganda i mars 2009 och höll en konferens med anti-homosexuellt tema: "Joining the three day seminar, which drew thousands of Ugandans including religious and government leaders, Lively and the two other Americans presented themselves as experts on topics such as "How gay people can be made straight", "How gays recruit children" and "How gay men often sodomize teenage boys". Detta kan ses som ett fakta, även om formuleringen kan diskuteras. Men berättaren sätter denna information och lägger sedan till vad som händer en månad efter (se ovan), vilket indikerar ett kausalt samband. Detta samband kan vara ren slump eller bero på andra omständigheter än vad som antyds, vilket man kan ta upp vid en vederläggning.

Annars består mycket av von Zellers narrativ av berättelser och vittnesmål, som kan vederläggas genom att exempelvis använda motsättande berättelser eller genom att ifrågasätta

---

³⁶ Hellspong, Lennart. 2004. Sid 338-339

berättelsernas trovärdighet eller relevans. Anders Sigrell skriver i kompendiet för Praktisk retorik 1 att berättelser kan fungera som en del av argumentationen i ett tal: "Berättelsen fungerar då som ett induktivt bevis för ett påstående på samma sätt som ett utvalt exempel fungerar som stödargument för ett påstående".³⁷ Och van Zellers utvalda berättelser fungerar visst så, vi ska förmodligen se de exempel på utsatta HBT-personer hon presenterar som representativa, att deras berättelser är allmängiltiga. Och vise versa är hennes berättelser om Martin Ssempea riktade för att visa på att han är representativ för motståndarsidan, vilket märks i hennes tidigare nämnda uttalande "Pastor Ssempea has become the face of Uganda's intensifying anti-gay movement".

När det kommer till berättarens språkbruk så kan man ifrågasätta hennes språk ifrån många olika perspektiv. Skulle van Zeller framstå som om hon är saklig i en emotionellt laddat situation, som exempelvis när hon talade om "For many in Uganda's gay community, including Long Johns, privacy has become elusive" kan hon framstå som osympatisk, om vi inte upplever att hon sympatiserar med den utsatta individen. Skulle hon däremot i samma kontext verka känslomässigt engagerad i Long Johns fall och visa det i sitt språk skulle vi kunna döma ut henne som oprofessionell för att hon inte verkade kunna distansera sig från situationen och vara en "objektiv" journalist som endast förmedlar situationen³⁸.

Är berättelsen sammanhängande? Ja, trots många upprepningar samt hopp fram och tillbaka i tiden, vilket med största sannolikhet beror på reklamavbrott och behovet av att locka publiken till att fortsätta titta. Jag har tyvärr inte funnit några relevanta avsnitt som jag till fullo förstår och kan arbeta med inom min referenslitteratur som behandlar dokumentärens disposition. Trots att jag har kunnat deducera en del från Bo Mårtensons bok "Den televiserade ekonomin" så har jag inte kunnat omsätta denna kunskap i en faktiskt analys och saknar därför för närvarandetillräckligt stöd i mina antaganden kring de kommunikativa konsekvenserna av dispositionen i artefakten.

Är berättelsen sanningsenlig? Det här är kanske den svåraste frågan med tanke på min relativt begränsade kunskap i ämnet. På grund av att "Missionaries of Hate" är en del av en prisbelönt dokumentärserie så antar jag att den inte innehåller något som anses vara osant. Det vill säga jag tror inte att de medvetet har lagt till falsk information i dokumentären. Jag har bekräftat de essentiella elementen i artefakten som sanna, bland annat från Huffington Post som skrev om

---

³⁷ Sigrell, Anders. "Praktisk Retorik 1" 2010. Sid 39.

³⁸ Mårtenson, Bo. 2003. Sid 132-136

Martin Ssempe och hans metoder för övertygning.³⁹ Time rapporterade också om Ssempe såväl så flera av de andra evangelisterna som exempelvis Scott Lively och Rick Warren, och deras uppgifter stämmer överens med de i dokumentären.⁴⁰ Times artikel stödjer dessutom artefaktens huvudsakliga tes: Att det är amerikanska evangelister som orsakade/inspirerade/startade upp vågen av anti-HBT i Uganda, vilket inkluderar det kontroversiella lagförslaget. Med dessa tunga mediegianter på sin sida, där även BBC kan inkluderas via ett reportage om Ssempe's metoder, så framstår dokumentären som sanningsenlig.⁴¹

b.Kompletterande perspektiv

Till att börja med erbjuder Bill Nichols bok "Representing Reality: Issues and Concepts in Documentary"⁴² en enkel kategorisk indelning av olika dokumentärtyper: "In documentary film, four modes of representation stand out as the dominant organizational patterns around which most texts are structured: expository, observational, interactive, and reflexive" Med svensk översättning kan man alltså visa/informera, observera, interagera eller reflektera via en dokumentär. Berättarrösten "Missionaries of Hate" informerar och visar på situationen i Uganda, samtidigt som den observerar och kommenterar det och slutligen reflekterar över orsakerna. Detta är ett exempel på hur berättaren går från att vara en passiv informatör som levererar ett, förutsätter vi som tittare enligt Bill Nichols och Allan Casebier, i den senares bok "Film and Phenomenology",⁴³ oförvanskat meddelande till mottagarna till en aktivt medverkande och närvarande berättare som kommenterar, för en dialog med publiken och reflekterar över händelseförloppet. Mariana van Zeller följer inte riktigt denna utveckling då hon i sin dubbla roll som journalist och berättare redan är närvarande och aktiv i berättelsen och blandar en informativ, observerande och reflekterande berättarstil. Dessa tendenser kan ses i följande uttalanden: "Ssempe first attracted the spotlight through his HIV-work, working with young people through his church, on the campus Makerere University", vilket exempelvis kan ses informativt eller observerande, "At the press conference, pastor Ssempe

---

³⁹ The Huffington Post. 2011-05-13

⁴⁰ Time magazine. 2011-05-13

⁴¹ BBC. 2011-05-14

⁴² Nichols, Bill. 1991. "Representing Reality: Issues and Concepts in Documentary" Bloomington, Maryland. Indiana University Press.

⁴³ Casebier, Allan. 1991. "Film and Phenomenology" New York, New York. Press Syndicate of the university of Cambridge. sid 137-138.

was flanked by religious leaders, both Christian and Muslim; a show of unity seldom seen in Uganda", vilket kan ses som en observation eller en reflektion. Skillnaden i stil är viktig eftersom den signalerar hur mycket en berättare involverar sig själv och hur aktivt/explicit denne försöker övertyga oss om någonting.

På tal om den tidigare nämnda Casebier: Litteraturserien "Cambridge Studies in Film" cirklar kring filmanalys i flera former, bland annat hur dokumentärer representerar verkligheten. I Allan Casebiers "Film and Phenomenology" så diskuteras bland annat förhållandet mellan vad vi ser i en dokumentär och vad detta skall representera. En av Casebiers huvudpoängar, inspirerad av Nichols, är som sagt att vi uppfattar en dokumentärs innehåll som ej modifierat, klippt eller utvalt utan bara som "unmediated and complete".⁴⁴ Detta om något ökar en berättares inflytande, eftersom vi redan kan se en dokumentär som något i stil med 'rå sanning', så förtroendet för berättaren borde vara högt. Tack vare detta starka ethos kan berättaren influera publiken och agera som den garant som för mottagarna från grunden, exempelvis att Ugandas HBT-lagstiftning och det nya lagförslaget är inhumant, till påståendet att lagförslaget skapades med inspiration från amerikanska evangelister.

Casebier är som sagt inspirerad av Bill Nichols insikter kring dokumentärfilm. Och det är fullt förståeligt, med tanke på Nichols systematiska och grundläggande forskning inom dokumentärers område. "We take not only pleasure from documentary but direction as well. This is the appeal and power of documentary"⁴⁵ är ett citat taget från ett av hans nyare verk, "Introduction to Documentary", som bland annat reflekterar över det inflytande dokumentärer har över vår uppfattning av platser, kulturer och händelser som vi fysiskt, geografiskt eller på annat sätt är skilda från. Utifrån vad han skriver så uppfattar jag att Mariana van Zeller kan uppfattas som en hybrid mellan den närvarande filmskaparen, som kommenterar sitt verk, och "the Voice of God"⁴⁶ då hon uppvisar egenskaper från båda. Berättaren i "Missionaries of Hate" är en representant för värderingar, förutfattade meningar och förkunskap samt amerikansk media. Eftersom berättarrösten står för denna inkarnation men samtidigt bär drag av att vara en allvetande källa till kunskap (genom att stå för bakgrundsinformation och kontext samt att kommentera saker i efterhand och därmed redan ha 'facit i hand') så blir resultatet någon som vi ska kunna identifiera oss med och samtidigt se upp till som en

---

⁴⁴ ibid. Sid 137

⁴⁵ Nichols, Bill. 2001. Sid 2

⁴⁶ ibid. Sid 13-14

auktoritetsfigur. Mariana van Zeller får representera och samtidigt vägleda oss genom den främmande berättelsen, där hon formar hur vi uppfattar personer, miljö och händelser.

För ett mer journalistiskt synsätt har Bo Mårtensons "Den televiserade ekonomin"⁴⁷ bidragit med en process jag tar upp mer under rubriken diskussion. På sidorna 131-143 diskuterar han de journalistiska strategier som finns för att öka en journalists aktiva roll och dominans, där dominans i detta sammanhanget är utbytbar mot viktighet. En av de första punkterna Mårtenson tar upp är skillnaden mellan två scenarion, ett där journalisten är den som formulerar texten och sammanfattar situationen och ett där källan/det som rapporteras om gör detsamma. I "Missionaries of Hate" så är det utan undantag berättarrösten som sammanfattar situationen och den förmedlar ofta innehållet, utom när von Zeller gör det i sin journalistroll istället. Eftersom källorna till stor del formuleras genom berättaren, då vi endast ser utvalda klipp av händelser och berättarrösten står för större delen av narrativet, så rör sig detta närmast om en "journalistisk dominans" enligt Mårtensons terminologi. Reportern, i "Missionaries of Hate"s fall Mariana von Zeller som berättare och journalist, har ett språkligt överläge vilket ger bilder och andra visualiseringar en sekundär status enligt Mårtenson.⁴⁸ Vi blir nämligen vägleda av en röst som tolkar visuella och i viss grad även auditiva intryck åt oss, så vi tolkar dokumentären dels genom våra egna observationer, dels genom berättarens tolkning. Jämförelsevis kan vi ta exemplet att läsa en bok innan man ser filmatiseringen istället för efter. Läser man den innan så är det ens egna tankar som bygger upp en visualisering av karaktärer, händelser och miljö, medan om man läser boken efteråt så är det (förmodligen) filmmakarens tolkning av dessa faktorer som man visualiserar.

Detta bör då ses som ytterligare ett exempel på inflytandet en berättare kan besitta, som redan dominerar berättelsen och dessutom kan få oss att bry oss mindre om visuella intryck utan ge mer uppmärksamhet åt auditiva, som berättaren själv. Ett tydligt exempel på detta i artefakten är när berättaren presenterar en person innan vi ser denne bli intervjuad, så att vår uppfattning av personen är satt av berättaren. Ett exempel på detta är Martin Ssempe som får en lång presentation som innehåller värdeord och stilfigurer såsom i uttalandet " Pastor Ssempe's crusade against homosexuality has pushed his popularity to even greater heights" och etablerar ett samband mellan Ssempe och amerikanska kristna grupper genom formuleringar likt: " His preaching of family values and abstinence only made him a favorite of American

---

⁴⁷ Mårtenson, Bo. 2003

⁴⁸ ibid. sid 137

Christian groups looking to partner with Africans to combat AIDS on the continent." . Vi får då snabbt uppfattningen att han dels leder en kamp mot homosexualitet, dels att han har samarbetat med kristna grupper från USA, vilket sammanfaller med dokumentärens svar på van Zellers syfte som hon uppger i början av berättelsen " I wanted to know what role America evangelicals had in the creation of this bill", vilket syftar på det tidigare nämnda lagförslaget av David Bahati om att göra straffen för homosexualitet hårdare.

H. Resultat

Att en berättarröst har inflytande på en berättelse, även vid en dokumentär, känns som en relativt självklar slutsats. Jag har i den här uppsatsen sökt att finna och sammanfatta hur och varför en berättare övertygar och vilken effekt det får på oss som publik, håller vi med berättaren? Här ska jag, med hjälp av exempel och referenser till teoribildningen från området, försöka göra min subjektiva tolkning intersubjektivt förståelig.

Mariana van Zeller är en professionell journalist som arbetar med en prisbelönt dokumentärserie, så hon har ett visst inledande ethos⁴⁹, det vill säga att hon kan i viss grad ses som trovärdig tack vare sin yrkesroll eller annan information vi som mottagare har om henne innan vi lyssnar till hennes argument.⁵⁰ Denna trovärdighet varierar dock under dokumentärens gång och påverkar därmed hur villig jag är att lyssna på henne.⁵¹ Under rubriken stilfigurer beskrevs hur vi kan förstå van Zeller genom att visualisera och känna som hon gjorde via gemensamma referenspunkter, som stilfigurer. Att förstå vad en berättare tänker och känner kan höja dennes trovärdighet, såvida vi inte håller med om hennes tolkning och därmed ifrågasätter hennes auktoritet.⁵² Eftersom hon inte direkt presenteras så kan man först undra över vem berättaren är, vilket eventuellt skulle tillskriva henne "Voice of God"-rollen, som hon genom sin efterklokhet och tillbakablick till viss del passar i.⁵³

Som berättare övertygar Mariana van Zeller med ethos, logos och pathos. Ethos-delen, fokuserad på förtroende, auktoritet och trovärdighet, är märkvärd främst genom hennes kunskap, då hon ser tillbaka sin egen resa och vet vad som har hänt, och hennes porträttering av motståndet (se ovan). Berättaren är också en roll som skall vägleda oss genom händelseförloppet och förklara oklarheter för oss.⁵⁴ När vi exempelvis ser en bild av en artikel (om Martin Ssempe) så kan vi inte själva sätta det i en korrekt kontext, då förklarar van Zeller att det rör sig om: "Pastor Martin Ssempe. Ssempe first attracted the spotlight through his HIV-work, working with young people through his church, on the campus Makerere university".⁵⁵ Det är van Zeller som sätter kontexten och agerar som auktoritetsfigur i artefakten. Genom att stå för voiceovern så väljer berättaren vad vi får se och var fokus ligger

---

⁴⁹ Jers, Cecilia Olsson. 2010. "Klassrummet som Muntlig Arena". Malmö. Holmbergs. sid 60

⁵⁰ Hellspong, Lennart. 2004. Sid 251

⁵¹ ibid. Sid 50

⁵² ibid. Sid 248-249

⁵³ Nichols, Bill. 2001. Sid 14

⁵⁴ Fleishman, Avrom. 1992. Sid 75-81

⁵⁵ ibid. Sid 90-94

i dokumentären.⁵⁶ Mariana van Zeller är ju dessutom som tidigare nämnt journalisten som granskar situationen i Uganda (och dess samband med amerikanska evangelister) så hennes kontroll över artefaktens utformning och innehåll kan antas vara rätt stor.

Detta, i kombination med hur hon förstör motståndarsidans ethos via färgstarka stilfigurer och metaforer likt de tidigare nämnda "whips the nation into a frenzy" och "reaches a fever pitch", får berättaren att framstå just som den allvetande "Voice of God" som Nichols beskriver. Men människor har tvivlat även på Guds ord genom tiden och van Zeller tappar ethos på att hon inte inkluderar någon direkt refutatiodel, det vill säga en talan för motståndarsidan. Tesen som van Zeller driver är att amerikanska evangelister influerade, om inte direkt uppmuntrade/gav upphov till, "the Anti-Homosexuality bill". Detta håller exempelvis inte Martin Ssempe eller David Bahati med om, utan påstår att det är ett afrikanskt initiativ och att det är förolämpande att västerlänningar indikerar att afrikaner inte kan tänka själva. Bortsett från dessa intervjuer visar dock van Zeller inget tecken på att ge denna tes en chans, utan fokuserar istället på att berätta om hur David Bahati är okänd och Martin Ssempe internationellt förkastad.

Just hur berättarrösten underminerar ugandierna, utom de som stödjer hennes tes, minskar hennes övertygandes effektivitet. Hon blir något osympatisk av att motsäga ugandierna genom voiceover, istället för att göra det genom sitt närvarande journalistpersona. Dock har ju van Zeller redan ett stort sympatiövertag gentemot sina motståndare på grund av deras värderingar, så denna teknik får en viss effekt på flera nivåer. Känslomässigt kan vi tycka att ugandierna är envisa, osympatiska, etc, beroende på hur vi har tolkat deras uttryck. På grund av deras ovilja att acceptera fakta, som berättaren lägger fram det, kan vi tappa förtroende för deras ståndpunkt. Och eftersom berättaren levererar information/fakta som understöds av flera andra instanser av storskalig media, så kan vi dra slutsatsen att även logos appell väger till fördel för van Zeller. Jag tycker att trots berättarens användning av "weasel words" och mustiga stilfigurer för att stärka sin position och försvaga motståndet, så litar jag ändå mer på henne och hennes tes.

En annan av de noterbara teknikerna berättarrösten använder för att övertyga publiken om sin tes är hur hon återkom till konferensen i mars 2009 och vad som hände exempelvis en månad efter det. van Zeller använder denna formulering, som troligen var utformad för att visa på sambandet mellan amerikanska evangelister och lagförslaget, flera gånger och är en något mer implicit version av att säga att något hände på grund av konferensen. Detta är en fallasi, den

---

⁵⁶ ibid. Sid 94-95

tidigare nämnda "post hoc ergo propter hoc"-fallasin, som indikerar ett kausalt samband när den enda grunden för ett sådan påstående är att A hände innan B och att B därför hände på grund av A.

a.Slutsats

Berättarrösten i "Missionaries of Hate" har enligt min tolkning ett stort inflytande på vår uppfattning av händelserna i dokumentären. Mariana van Zeller är en auktoritet i artefakten, då hon innehar såväl journalistrollen som berättarrollen. Genom stilfigurer, sin auktoritet som berättare, sitt språkliga övertag, stilfigurer och många fler faktorer, så har van Zeller i sin berättarroll en stark persuasiv inverkan på dokumentären. I min mening är det genom berättarens underliggande argumentation (och för att hon bemöter motargument via voice-over) som vi lätt kan övertygas att de amerikanska evangelisternas besök i Uganda triggade lagförslaget drygt en månad senare. Men sanningshalten i detta påstående är dold, då vi inte i dokumentären får se och höra annat än motsägande vittnesmål, tankar och berättelser kring händelserna i Uganda. Mariana van Zeller kan mycket väl ha rätt, för visst vill man hålla med henne efter hennes porträtt av de som argumenterar mot henne, men hon har inte övertygat mig om hennes tes. Men jag är nu övertygad om att en berättare har ett stort inflytande på berättelsen, även om den inte handlar så mycket om pumpor och kungar som om präster och konferenser.

I. Diskussion

"Om du är säker på att du begriper alltihop så har du inte begripit ett enda dugg." *Walter Mondale*. Dessa bevingade ord har varit förvånansvärt träffsäkra under min skrivprocess. Objektivitet är, liksom nollvisioner, ett relativt omöjligt ideal som ändå kan vara värt att sträva mot. Men i engelskan finns det en fras, confirmation bias, (ungefär översatt till bekräftelse jävighet) som åsyftar benägenhet att bara se eller söka upp information/påståenden/etc som bekräftar den egna tesen eller åsikten. Tyvärr är det möjligt att jag till viss del fallit offer för denna företeelse, då jag har utgått ifrån att berättaren har ett märkligt inflytande på dokumentären och att Mariana van Zeller använder detta för att argumentera. Tack vare medvetenhet kring detta problem har jag förhoppningsvis kunnat åtgärda det något, även om den information jag sökt med största trolighet har influerats av de ovan nämnda fenomenet.

Med confirmation bias i bagaget har jag ändå försökt att transformera min subjektiva åsikt till intersubjektiv förståelse, så att mitt resonemang kan förstås och eventuellt finna samtycke hos andra. Det är komplicerat att försöka bevisa att någon medvetet argumenterar för eller emot någonting om det inte är explicit och man saknar direkt kontakt med denna person. Då blir det en tolkningsfråga och det är därför jag har tagit de olika perspektiven och metoderna till hjälp för att försöka utröna om så är fallet och i så fall hur van Zellers persuasiva voiceover framskrider. Hade jag haft tillgång till en mer skraddarsydd metod för detta hade denna process kanske varit mer relevant och säkerligen lättare, men genom att kombinera andra studier utan föreslagna metoder så har jag förhoppningsvis uppnått en viss bredd inom mitt fokuserade område och belyst det ifrån flera perspektiv än vid en specialiserad modell. Då jag också endast läst ett knappt läsårs retorik på universitetsnivå så har jag också genom att arbeta på det här sättet fått ökad sakkunskap inom exempelvis journalistik och mediekommunikation.

Mediekommunikationsaspekten hade jag gärna utökat, speciellt förhållandet mellan bild och ljud, mellan vad van Zeller sa och vad vi som tittare såg. Men även om detta skulle kunna ha fallit inom ramen för min frågeställning så visade det sig vara ett enormt ämnesområde som jag fick begränsa för att det inte totalt skulle överta analysen. Att fokusera på det förhållandet hade lätt resulterat i helt ny uppsats eller en kombinerad sådan, med för stort omfång.

Detta är något olyckligt eftersom att Foss' saknar kritik mot de metoder hon lägger fram i sin bok, vilket kan ha påverkat denna uppsats till att bli något ensidig och missvisande. De andra

studierna som jag inkluderat för att nyansera och komplimentera Foss' är nämligen inte heller kritiska mot hennes verk, vilket är förståeligt eftersom de flesta skrevs inom ett annat studieområde (och några decennier innan hennes bok gavs ut). Denna avsaknad av självkritik är otvivelaktigt en brist i uppsatsen och en svaghet som jag genom att reflektera och studera annan forskning har försökt kompensera för.

Slutligen vill jag säga att du som läsare förmodligen märkt att mina citat/exempel från artefakten upprepas genom min studie. Detta beror delvis på att dokumentären är relativt kort, endast drygt 45 minuter, och inte hela dokumentären ackompanjeras av en berättarröst. Jag har också valt de citat som illustrerar mina påståenden och exempel, vilket visade sig röra ett rätt begränsat urval. Samtidigt är det ett bevis på hur samma fras, mening eller stycke kan ha flera betydelser beroende på kontext och perspektiv. Då uppsatsen involverar på denna typ av flerbottnad kommunikation så känns det som ett berättigat beslut att upprepa vissa citat.

J. Litteraturlista

Casebier, Allan. 1991. "Film and Phenomenology" New York, New York. Press Syndicate of the university of Cambridge.

Fleishman, Avrom. 1992. "Narrated Films" Baltimore, Maryland. The John Hopkins University Press

Foss, Sonja K. 2004. "Rhetorical Criticism" 3:e upplagan. Long Grove, Illinois. Waveland Press, Inc

Hellspong, Lennart. 2004 "Konsten att tala". Lund. Studentlitteratur

Krona, Michael. 2009. "Från orsak till verkan" Lund. Media-Tryck

Kuyper, Jim A. 2009. "Rhetorical Criticism: Perspectives in Action" Lanham, MD. Lexington Books

Mårtenson, Bo. 2003. "Den televiserade ekonomin" Stockholm. Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Univ. (JMK)

Nichols, Bill. 1981 "Ideology and the Image". Bloomington, Indiana. Indiana University Press.

Nichols, Bill. 2001. "Introduction to documentary" Bloomington, Indiana. Indiana University Press.

Nichols, Bill. 1991. "Representing Reality: Issues and Concepts in Documentary" Bloomington, Maryland. Indiana University Press.

Nilsson, Malin. 2009 "Att förklara människan" Lund. Lund University

Rothman, William. 1997. "Documentary Film Classics" New York, New York. Cambridge University Press.

Sigrell, Anders. "Praktisk Retorik 1" Kompendie för kursen Praktisk Retorik 1, Lunds Universitet. 2010

IT-källor

AtheistsUnitedPage 2011-05-01

<http://www.youtube.com/watch?v=dL1tyYFicXo&playnext=1&list=PLC5687EDE5559E31D>

BBC. 2011-05-14

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/8522039.stm>

Current 2011-05-01

<http://current.com/shows/vanguard/about/>

The Free Dictionary 2011-05-01, 2011-05-17

<http://www.thefreedictionary.com/>

The Huffington Post. 2011-05-13

http://www.huffingtonpost.com/2010/02/18/martin-ssempa-anti-gay-ug_n_467157.html

Jers, Cecilia Olsson. 2010. "Klassrummet som Muntlig Arena". Malmö. Holmbergs. sid 60.

http://dspace.mah.se:8080/dspace/bitstream/handle/2043/10020/Cecilia_Olsson_Jers_Thesis.pdf?sequence=2

Logical Fallacies 2011-05-15

<http://www.logicalfallacies.info/presumption/slippery-slope/>

San Fransisco State University, Departement of Cinema. 2011-05-11

<http://cinema.sfsu.edu/faculty/74/bill-nichols>

Time magazine. 2011-05-13

<http://www.time.com/time/world/article/0,8599,1946645,00.html>

J. Bilaga

Transkribering - Voiceover

- Music and intro-

Scott Lively is an American evangelical who preachers about what he calls the gay agenda.

(Scott Lively states: I have spoken on these topics in almost 40 countries)

True, Lively has given this talk many times in many places. But this particular video is from a conference that Lively headlined in the east African nation of Uganda. And many believe it had an explosive effect. One month after the Americans visit, a bill was introduced that would make homosexuality a crime punishable by life in prison or in some cases, death.

- Music -

I travel to Uganda just as the battle over the proposed anti-gay bill was heating up.

I wanted to know what role America evangelicals had in the creation of this bill. And what the consequences might be for gays and lesbians living in Uganda. As religious leaders and lawmakers stood united in the support of the anti-gay bill, Uganda seemed to be on the verge of adopting one of the harshest anti-gay laws in the world.

- Music and intro-

It's Sunday morning in Uganda and I'm attending the Church services of one of the country's most famous preachers; Pastor Martin Ssempe. Ssempe first attracted the spotlight through his HIV-work, working with young people through his church, on the campus Makerere university. His preaching of family values and abstinence only made him a favorite of American Christian groups looking to partner with Africans to combat AIDS on the continent. But these days, pastor Ssempe is attracting attention for another reason. Pastor Ssempe has become the face of Uganda's intensifying anti-gay movement. Pastor Ssempe's crusade against homosexuality has pushed his popularity to even greater heights. He draws packed crowds of young people at his Saturday night sermons at Makerere university, where he often preachers against homosexuality. Recently pastor Ssempe has taken his message from the palate, to the streets where he's organizing mass protests in support of proposed legislation that would dramatically increase penalties for being gay. In some cases, making it punishable by death. With the help of Pastor Ssempe Uganda's controversial anti-gay law has become the country's number one issue. I wanted to find out how ordinary Ugandans felt about the bill. So I headed to the market with a local tour guide named Long Johns.

(questions and answers about the bill in the marketplace. All answers being supportive of imprisonment or, in most cases, death as a penalty for homosexuality. Narrator/Journalist Mariana van Zeller then asks long John how he feels about their answers, he says it is very confusing.)

What the people in the marketplace didn't know is that Long Johns is gay. For Uganda's gay community, life is already difficult. But the introduction of the anti-gay bill drove many further underground. Long Johns was one of the few willing to speak with us on camera. Long Johns lives in a small village, just outside of Kampala, the capital. And his neighbors have started to gossip.

- Music -

After hearing pastor Ssempe preach, I wanted to speak with him in person to find why he has taken up this anti-gay crusade.

When California-based pastor Benny Hinn visited the country, he sold out stadiums at 50 dollars a ticket; more than the average monthly income for many Ugandans. Joyce Meyers TV program repeats for hours at a time on Ugandan TV. And when pastor and author Rick Warren arrived in Uganda in 2008, locals celebrated the launch of his "purpose driven living" program. But recently the growing relationship between American evangelists and Uganda has taken a dark turn.

This is Scott Lively, one of three American Evangelicals who traveled to Uganda in the spring of 2009 to speak at a conference about how Africans can protect themselves from homosexuality. Lively is a missionary, who has written several books against homosexuality; including "The Pink Swastika", which among other things argues that homosexuals are the true inventors of "Naziism". Joining the three day seminar, which drew thousands of Ugandans including religious and government leaders, Lively and the two other Americans presented themselves as experts on topics such as "How gay people can be made straight", "How gays recruit children" and "How gay men often sodomize teenage boys".

Homosexuality was already illegal in Uganda, but one month after the conference a relatively unknown member of the Ugandan parliament, David Bahati, introduced legislation that would dramatically increase penalties for homosexual acts. Bahati's bill calls for, among other things, life in prison for those who commit homosexual acts and the death penalty for serial offenders. It would also make it mandatory for people to report known homosexuals within 24 hours or face imprisonment themselves.

Like Bahati, pastor Ssempe bristles at the idea that Americans had anything to do with the creation of the anti-gay bill. In fact, he believes Ugandans deserve full credit. But what bothers Ssempe more than accusations that American evangelicals influenced the bill, is the fact that many are publicly distancing themselves from it. Ssempe feel the greatest betrayal came from his former college Rick Warren, the pastor who delivered the invocation at president Obama's inauguration. After months of pressure to weigh in on the Ugandan bill, Warren released a video; stating his strong opposition to it. Ssempe quickly issued his own response, announcing his former friend.

(Ssempe talk about inconsistency, that Warren says one thing to Christians in Uganda and another when he's back in America to the liberal media)

The inconsistency that Ssempe sees abroad only fuels his fire. As he whips the nation of Uganda into a frenzy, gays and lesbians fear for their lives, while American evangelical Scott Lively now watches from a distance.

- Music-

In the Ugandan capital of Kampala, pastor Martin Ssempe is rallying support for an anti-homosexuality bill that has drawn the eye of the international community. Including the very American evangelists some believe inspired the legislation. At the press conference, pastor Ssempe was flanked by religious leaders, both Christian and Muslim; a show of unity seldom seen in Uganda. In a room packed with local and international media, the pastor began a presentation that grew increasingly inflammatory and graphic.

(Pastor Ssempe talks and show a presentation of homosexuals eating excrement. This presentation became a viral video, called "Eat da poo poo".)

A skilled and savvy showman, Ssempe then summoned a young woman from the audience. One, he claimed, had been recruited into homosexuality. The young woman recounted how she was lured, with money and gifts, into a homosexual lifestyle. The story struck a familiar and clearly effective chord. Ssempe regularly paints a picture of opportunistic Westerners with deep pockets, preying upon Africa's impressionable poor youth.

According to Ssempe, the United Nations, American billionaire George Soares and the country of Sweden, are all a part of vast conspiracy to spread homosexuality in Uganda and across Africa in general. In addition to the conspirators abroad, Ssempe and his allies have also begun targeting organizations closer to home.

Pepe is a program leader at Sexual Minorities in Uganda. Because SMUG is one of the most visible gay rights groups in Uganda, they are under constant threat. Life has never been easy for Uganda's gay community, but Pepe has strong opinions on when she says the situation really began to deteriorate.

(Pepe talks about how Americans introduced the idea of that the homosexual agenda is to recruit children)

The proposed legislation would outlaw groups like SMUG or any organization that serves the gay community. Even this meeting I'm having with Pepe would be considered illegal if the bill passed. While the law is still pending, the intimidation has already begun. One month after the conference, Pepe was one of a number of people outed by a local newspaper.

- Music-

As the anti-gay crusade reaches a fever pitch, things get worse for Long Johns.

(Long Johns shortly tells of a man coming to his house with chains)

- Music-

One afternoon in old town Kampala, I met Jerold. At a time when anti-gay sentiment in Uganda seemed to be at an all-time high. Jerold has always been guarded about his sexuality. Increasingly, he says he feels less and less secure.

(Jerold and van Zeller talk about the number of closeted gays in Uganda. Jerold mentions that he thinks it is suicidal.)

These days in Uganda, the decision of coming out isn't always a matter of choice. Many of Uganda's most popular newspapers have joined in on the anti-gay crusade; outing ordinary citizens by printing their names and photos. For many in Uganda's gay community, including Long Johns, privacy has become elusive.

(Long Johns and van Zeller talk about the difficulties with privacy and rumors)

But Long Johns says suspicions were heightened after the introduction of the bill.

(Long Johns talks about him getting bitter and challenging anyone who has a problem with him to go to the police and tell them that he is a homosexual)

Long Johns never believed that his neighbors would actually go so far.

(Long Johns, again, talks about a policeman entering his home with chains.)

Long Johns was arrested on the charge of sodomy, thrown in jail and forced to pay hundreds of dollars in exchange for his freedom. A growing number of cases like Long Johns have led gay groups to join together with human rights organizations to fight back against abuses in Uganda. This conference had none of the fire and brimstone of a Ssempe rally. Until that is, a member of the Uganda parliament took the mike.

(The parliament member talks about that no homosexuals will be allowed to be alive in Uganda in this lifetime, and that they should be hanged)

Outside the conference, I caught up with that member of parliament.

(van Zeller asks if the parliament member would support the law proposition even if one of his daughters turned out to be lesbian, upon which he answers that he would support it, even if it meant she was executed)

The night after the conference I went to a local bar in Kampala. The owners ask that we not identify it. Pepe, Jerold and Long Johns were all there, along with friends.

(The group talks about the bar being gay friendly but that gays have still been beaten up there several times)

Still, at least for one night a week, this place provides some refuge as the fate of Uganda's gay community hangs in the balance.

- Music-

Uganda is heavily dependent on foreign aid and the greatest pressure on the country's leaders to kill the controversial anti-gay bill is coming from the outside. The proposed legislation has been widely condemned by the international community, with the issue reaching the highest offices of the United States government. Nearly a year after the March 2009 conference in Uganda, the US House of Representatives called a special hearing on Uganda's anti-gay bill. Ugandan human rights activist Julius Kaggwa was among those who testified. A week later, secretary of state Hillary Clinton addressed the bill directly at the annual National Prayer Breakfast in DC. Even president Barack Obama weighed in.

For Uganda's president Yoweri Museveni, the anti-homosexuality bill has become a foreign policy nightmare. Fearing the country's president would cave to international pressure, backers of the legislation redoubled their efforts and targeted a deadline for passage of the bill: Easter Sunday. One month before that deadline, at one of Kampala's most popular megachurches, the bill's most prominent proponents gathered to rally support for their cause. The rally was broadcast live on one of Uganda's top Christian radio stations. And the speakers, including David Bahati; the bill's author, took on their critics from abroad. But pastor Ssempe was the headline. As he had at the press conference, Ssempe did in church. In front of a large congregation, he showed the gay porn. If, as he suggested, the American evangelicals were backing down, Ssempe was doing anything but. The pastor, who in the past has himself benefited from his many international allegiances, was as defiant as ever. The rally ended with Ssempe and other religious leaders, gathered around David Bahati and asking those present as well as those listening over the airwaves, to pray for him and the passing of his anti-gay legislation.

In Uganda, church and state have become virtually inseparable. And Bahati is clear that religion was a guiding force in authoring the bill. With or without Bahati's bill, Ugandans vow to fight homosexuality. And we'll find out just how much influence had on the bill.

- Music-

Easter Sunday came and went in Uganda, without passage of the anti-gay legislation. Despite the best efforts of its proponents, the bill continues to languish in parliament, its fate now uncertain after indications that pressure from the west succeeded in slowing its momentum. But a conversation with this group of students reveals just how effective pastor Ssempe and his campaign have been.

(Group shows to be consensus of supporting the bill, upon being asked by van Zeller)

Despite denials from religious leaders and those politicians we spoke with, including the bill's author; David Bahati, many in Uganda's gay community still believe the anti-gay legislation and the heated climate in the country can be traced back to the American evangelists who came to Uganda for that controversial conference in the spring of 2009.

Several weeks after returning from Uganda, I met with one of those evangelicals myself. The man in the video, Scott Lively. Lively says he had no idea the bill had emerged to be so harsh.

(Lively is asked if he supports the bill, he replies not with the death penalty and proceeds with that he thinks the bill is unnecessarily harsh but that it comes down to the lesser of two evils. Gay activists or a maybe too harsh bill, with the second being the lesser.)

It turned out that even as we were speaking to Scott Lively near his home in Massachusetts, another American evangelical was on his way to Uganda. In the US, Lou Engle led rallies for Prop 8, the law banning same-sex marriage in California. In Uganda, Engle joined with key backers of that nations anti-homosexuality bill at a rally in Kampala. How much a rally like this one can do at this point to advance the anti-gay bill remains to be seen. But for some, the bill's passage or defeat is now almost beside the point. Growing intimidation and constant threats are now driving Long Johns from the home where he has lived for the past five years.

In church, on campus and in town squares, Pastor Martin Ssempe carries on his crusade. And in America, Scott Lively stands firmly behind him.